

BIỆN PHÁP SỬ DỤNG TÁC PHẨM TỰ SỰ DÂN GIAN TRONG GIÁO DỤC TÌNH YÊU QUÊ HƯƠNG, ĐẤT NƯỚC CHO TRẺ 5-6 TUỔI Ở TRƯỜNG MẦM NON

Trần Thị Nhung¹, Nguyễn Hoàng Yến¹

Tóm tắt: Nghiên cứu này nhằm đánh giá thực trạng và đề xuất biện pháp sử dụng tác phẩm tự sự dân gian (TPTSDG) trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non. Nghiên cứu sử dụng các phương pháp: điều tra bằng phiếu hỏi; quan sát; pháp trưng cầu ý kiến. Kết quả cho thấy giáo viên (GV) có nhận thức tích cực về vai trò của TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ, tuy nhiên việc vận dụng trong thực tiễn còn hạn chế: tác phẩm chưa gắn với đặc điểm văn hoá của địa phương, chưa có quy trình rõ ràng, phương pháp hình thức tổ chức chưa đa dạng. Trên cơ sở đó, nghiên cứu đề xuất bốn biện pháp nhằm giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non. Những biện pháp này góp phần nâng cao chất lượng giáo dục, phát huy giá trị truyền thống văn hóa dân tộc và đáp ứng yêu cầu đổi mới chương trình giáo dục mầm non.

Từ khóa: Tự sự dân gian; tình yêu quê hương, đất nước; giáo dục mầm non; trẻ 5-6 tuổi; trường mầm non

1. MỞ ĐẦU

Tác phẩm tự sự dân gian (TPTSDG) là bộ phận quan trọng trong hệ thống văn học dân gian, có ưu thế là ngôn từ giản dị, gần gũi, cốt truyện đơn giản, dễ hiểu và giàu cảm xúc, phù hợp với trẻ 5-6 tuổi. Thông qua nghe kể chuyện và tham gia các hoạt động gắn với TPTSDG, trẻ không chỉ phát triển ngôn ngữ, tư duy mà còn được bồi dưỡng cảm xúc, tình cảm tích cực với con người, quê hương, đất nước; hình thành nhận thức ban đầu về lịch sử, văn hóa dân tộc; khơi dậy niềm tự hào về người Việt Nam, về truyền thống tốt đẹp của cha ông.

Đã có một số nghiên cứu đề cập đến việc sử dụng TPTSDG trong giáo dục trẻ mầm non: Nghiên cứu “*Sử dụng tác phẩm văn học dân gian trong giáo dục năng lực cảm xúc – xã hội cho trẻ mầm non*” đã đề xuất sử dụng một số TPTSDG như *Tích Chu*, *Sự tích quả dưa hấu*... nhằm giáo dục năng lực cảm xúc – xã hội cho trẻ mầm non [1]. Nghiên cứu “*Biện pháp đàm thoại trong phát triển ngôn ngữ đối thoại cho trẻ 5-6 tuổi qua hoạt động làm quen với truyện dân gian*” đã tập trung làm rõ mục tiêu, yêu cầu biện pháp đàm thoại nhằm thúc đẩy sự phát triển ngôn ngữ đối thoại ở trẻ mẫu giáo lớn thông qua hoạt động làm quen với truyện dân gian [2]. Nghiên cứu “*Phát triển tư duy phản biện cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động làm quen với tác phẩm văn học ở trường mầm non*” đề cập đến việc khai thác các truyện dân gian quen thuộc để phát triển tư duy phản biện cho trẻ [3].

Mặc dù TPTSDG có nhiều ưu thế song việc khai thác hiệu quả trong các hoạt động giáo dục ở trường MN vẫn chưa được quan tâm. Đặc biệt, việc vận dụng TPTSDG như một phương tiện để giáo dục giá trị sống, bồi dưỡng tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ còn là hướng nghiên cứu mới. Vì vậy, nghiên cứu này tập trung khảo sát thực trạng và đề xuất các biện pháp cụ thể nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở các trường mầm non xã Vô Tranh, tỉnh Thái Nguyên.

Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu này sử dụng phương pháp nghiên cứu định tính và định lượng nhằm thu thập và phân tích dữ liệu liên quan đến việc sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non.

Phương pháp điều tra bằng phiếu hỏi (Anket): Phiếu hỏi được thiết kế, kiểm nghiệm sơ bộ để đảm bảo tính tin cậy và phù hợp với đối tượng khảo sát để khảo sát GV về thực trạng nhận thức, tầm soát, hiệu quả sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi.

¹ Trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên

Phương pháp quan sát: Chúng tôi tiến hành quan sát hoạt động học của 60 trẻ 5-6 tuổi tại 02 trường mầm non xã Vô Tranh, tỉnh Thái Nguyên. Quan sát được thực hiện có hệ thống, tập trung vào các biểu hiện ngôn ngữ, thái độ tham gia và khả năng tương tác của trẻ.

Phương pháp trung cầu ý kiến: Ý kiến từ 30 GV đã được thu thập nhằm bổ sung thêm dữ liệu định tính về thuận lợi, khó khăn và giải pháp trong quá trình triển khai hoạt động sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi.

2. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Một số vấn đề lí luận

2.1.1. Các khái niệm công cụ

2.1.1.1. Tác phẩm tự sự dân gian

TPTSDG là những tác phẩm văn học dân gian sử dụng phương thức trình bày, miêu tả sự việc, con người theo một trình tự nhất định. Thông qua diễn biến cốt truyện và nhân vật, tác giả thể hiện chủ đề tư tưởng, thông điệp nghệ thuật. Xuất phát từ đặc điểm của trẻ 5-6 tuổi, các TPTSDG phù hợp để sử dụng thuộc các thể loại: thần thoại, truyền thuyết, truyện cổ tích và truyện ngụ ngôn.

2.1.1.2. Tình yêu quê hương, đất nước

Tình yêu quê hương là sự gắn bó, yêu mến và tự hào về nơi mình sinh ra, lớn lên, về những giá trị văn hoá, truyền thống của quê hương. Yêu nước là tình cảm gắn bó, tự hào và ý thức trách nhiệm đối với đất nước. Theo Trần Văn Giàu, yêu nước là giá trị cao nhất trong hệ thống giá trị tinh thần của dân tộc Việt Nam [4].

Như vậy, tình yêu quê hương, đất nước là một dạng tình cảm xã hội đặc biệt, thể hiện sự gắn bó, tự hào và ý thức trách nhiệm đối với quê hương, dân tộc. Đối với trẻ 5-6 tuổi, tình yêu quê hương, đất nước mới hình thành ở mức độ ban đầu và chủ yếu gắn với cảm xúc, trải nghiệm gần gũi của trẻ.

2.1.1.3. Giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ mầm non

Giáo dục tình yêu quê hương, đất nước là quá trình tác động có mục đích, có kế hoạch và phù hợp với từng đối tượng của nhà giáo dục nhằm hình thành và phát triển ở trẻ nhận thức, tình cảm, thái độ và hành vi tích cực đối với quê hương, đất nước.

2.1.2. Ưu thế của tác phẩm tự sự dân gian trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non

TPTSDG giàu tính giáo dục: TPTSDG chứa đựng nhiều bài học đạo đức sâu sắc, giúp trẻ hiểu về phẩm chất tốt đẹp của con người Việt Nam như lòng nhân ái, tình yêu nước, tinh thần đoàn kết... và cả những điều xấu, điều sai như tham lam, ích kỉ..., giúp trẻ phân biệt đúng - sai, phát triển ý thức trách nhiệm và lòng nhân ái.

TPTSDG có tính hấp dẫn: Các TPTSDG thường có tình tiết lôi cuốn, nhân vật sinh động. Đặc biệt, truyện cổ tích, thần thoại, truyền thuyết thường có yếu tố kì ảo khơi gợi trí tưởng tượng, kích thích hứng thú cho trẻ. Khi sử dụng TPTSDG, GV có thể kết hợp sử dụng đồ dùng trực quan tạo môi trường học tập vui vẻ, kích thích hứng thú của trẻ.

TPTSDG có tính nguyên hợp: Thông qua TPTSDG, trẻ làm quen với các nhân vật lịch sử, danh lam thắng cảnh, các giá trị văn hóa của dân tộc, góp phần bồi dưỡng tình yêu quê hương, lòng tự hào dân tộc và ý thức giữ gìn bản sắc văn hóa.

TPTSDG gần gũi với trẻ: Chủ đề của các TPTSDG thường gần gũi với cuộc sống xung quanh của trẻ, gắn với các chủ đề giáo dục ở trường mầm non. Ví dụ, chủ đề bản thân, chủ đề thế giới thực vật, chủ đề quê hương, đất nước, Bác Hồ...

2.1.3. Mục tiêu sử dụng tác phẩm tự sự dân gian trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non

Căn cứ vào Chương trình giáo dục mầm non [5], có thể xác định mục tiêu sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi như sau: Trẻ kể được tên một số lễ hội và nói về hoạt động nổi bật của những dịp lễ hội nổi bật của quê hương, đất nước; Trẻ kể tên và nêu được một vài nét đặc trưng của danh lam, thắng cảnh, di tích lịch sử của quê hương, đất nước; Trẻ biết một vài cảnh đẹp, di tích lịch sử, lễ hội và một vài nét văn hóa truyền thống (trang phục, món ăn...) của quê hương,

đất nước; Hình thành ở trẻ những biểu tượng ban đầu về quê hương, đất nước; Khơi gợi và nuôi dưỡng tình cảm yêu mến, gắn bó với quê hương, đất nước; Giáo dục cho trẻ những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

2.1.4. Nội dung sử dụng tác phẩm tự sự dân gian trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non

Khi sử dụng TPTSDG để giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi, GV có thể thực hiện các nội dung chính sau: Giáo dục tên gọi, công cụ, sản phẩm, các hoạt động và ý nghĩa của các nghề phổ biến, nghề truyền thống của địa phương (ví dụ: *Thần Sắt (Theo truyện cổ dân tộc Thái)*, *Ông tổ nghề rèn, Chiếc thoi vàng (Dân tộc Tây)*...); giáo dục đặc điểm nổi bật của một số di tích, danh lam, thắng cảnh, ngày lễ hội, sự kiện văn hoá của quê hương, đất nước (ví dụ: *Hùng Vương chọn đất đóng đô; Sự tích bánh chưng bánh dày; Sự tích thành Cổ Loa; Sự tích hồ Ba Bể*...); giáo dục trẻ quan tâm đến di tích lịch sử, cảnh đẹp, lễ hội của quê hương, đất nước... (ví dụ: *Sự tích Hồ Gươm, Thánh Gióng*...)

2.1.5. Phương pháp sử dụng tác phẩm tự sự dân gian trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non

GV sử dụng các phương pháp: đọc – kể diễn cảm; trực quan – minh họa; giảng giải – đàm thoại; tập cho trẻ đóng vai, diễn kịch theo cốt truyện; trò chơi hóa nội dung truyện... Qua đó, GV giúp trẻ cảm nhận ý nghĩa tác phẩm; khơi gợi lòng tự hào về quê hương đất nước; trực quan hoá các nội dung giáo dục; giúp trẻ hứng thú tham gia hoạt động, tự tin biểu đạt và hình thành cảm xúc, hành vi tích cực.

2.1.6. Yếu tố ảnh hưởng đến việc sử dụng tác phẩm tự sự dân gian trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non

Việc sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non chịu ảnh hưởng nhiều yếu tố khác nhau.

* Giáo viên: Hiểu biết của GV về TPTSDG có ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả giáo dục trẻ. Ngoài ra, GV cần nắm vững mục tiêu, nội dung và phương pháp giáo dục; có kỹ năng kể chuyện diễn cảm; có khả năng xây dựng và sử dụng câu hỏi gợi mở, có kỹ năng tổ chức hoạt động giáo dục. Đây là cơ sở quan trọng để sử dụng TPTSDG đúng định hướng và mục tiêu giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ mầm non.

* Trẻ mầm non: Sự phát triển ngôn ngữ của trẻ 5-6 tuổi là yếu tố quan trọng. Đặc điểm phát triển nhận thức và hứng thú của trẻ cũng ảnh hưởng đến hiệu quả tiếp thu TPTSDG.

* Nhà trường: Môi trường vật chất được bố trí khoa học với góc thư viện hoặc góc kể chuyện riêng, đầy đủ học liệu và phương tiện hỗ trợ, môi trường tâm lý thân thiện, có sự động viên, khuyến khích của GV sẽ giúp trẻ tích cực khám phá tác phẩm.

* Phụ huynh: Thói quen kể chuyện, đọc sách và mức độ giao tiếp trong gia đình; quan điểm giáo dục của cha mẹ; điều kiện kinh tế; môi trường văn hóa gia đình và sự quan tâm, động viên của cha mẹ/người chăm sóc trẻ là những yếu tố góp phần hình thành hứng thú, cảm xúc và tình yêu quê hương, đất nước ở trẻ.

2.2. Thực trạng sử dụng tác phẩm tự sự dân gian trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non

Trong khoảng thời gian từ tháng 10/2025 đến tháng 4/2026, chúng tôi đã tiến hành khảo sát 30 GV đang chăm sóc, giáo dục trẻ 5-6 tuổi và 60 trẻ 5-6 tuổi tại hai trường mầm non trên địa bàn xã Vô Tranh, tỉnh Thái Nguyên để phân tích thực trạng nhận thức của GV về vai trò của TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi và mục tiêu, nội dung, phương pháp, yếu tố ảnh hưởng đến việc sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non xã Vô Tranh.

GV ở các trường mầm non được khảo sát đều nhận thức rõ về tầm quan trọng của việc sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ (100% GV nhận thức đúng). Tuy nhiên, hiệu quả thực hiện mục tiêu giáo dục tình yêu quê hương đất nước thông qua hoạt động làm quen với tác phẩm văn học chưa cao, kết quả khảo sát được thể hiện ở Bảng 1.

Bảng 1. Hiệu quả thực hiện mục tiêu giáo dục tình yêu quê hương đất nước cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động làm quen với TPVH ở trường MN

Mục tiêu	Rất hiệu quả	Hiệu quả	Bình thường	Không hiệu quả	Rất không hiệu quả
Kể được tên một số lễ hội và nói về hoạt động nổi bật của những dịp lễ hội nổi bật của quê hương, đất nước	6 (20%)	10 (33,3%)	13 (43,3%)	1 (3,3%)	0
Kể tên và nêu được một vài nét đặc trưng của danh lam, thắng cảnh, di tích lịch sử của quê hương, đất nước	7 (23,3%)	12 (40%)	11 (36,7%)	0	0
Biết một vài cảnh đẹp, di tích lịch sử, lễ hội và một vài nét văn hóa truyền thống (trang phục, món ăn,...)	6 (20%)	11 (36,7%)	12 (40%)	1 (3,3%)	0
Hình thành ở trẻ những biểu tượng ban đầu về quê hương, đất nước	6 (20%)	9 (30%)	12 (40%)	3 (10%)	0
Khơi gợi và nuôi dưỡng tình cảm yêu mến, gắn bó với quê hương, đất nước	6 (20%)	9 (30%)	12 (40%)	3 (10%)	0
Giáo dục cho trẻ những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc (đoàn kết, yêu nước, nhân ái...)	5 (16,7%)	9 (30%)	14 (46,7%)	2 (6,7%)	0

Bảng 1 cho thấy, mức độ hiệu quả sử dụng TPTSDG để thực hiện các mục tiêu giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi tại trường mầm non chưa cao. Mục tiêu “Kể được tên một số lễ hội và nói về hoạt động nổi bật của những dịp lễ hội nổi bật của quê hương, đất nước” đạt tỉ lệ thực hiện hiệu quả là 33,3%, rất hiệu quả là 20%. Tuy nhiên có tới 46,6% GV đánh giá là bình thường và không hiệu quả. Mục tiêu “Kể tên và nêu được một vài nét đặc trưng của danh lam, thắng cảnh, di tích lịch sử của quê hương, đất nước” có số ý kiến đánh giá ở mức rất hiệu quả và hiệu quả là 63,3%. Tuy nhiên vẫn còn 36,7% ý kiến cho rằng hiệu quả ở mức bình thường. Với mục tiêu “Biết một vài cảnh đẹp, di tích lịch sử, lễ hội và một vài nét văn hóa truyền thống (trang phục, món ăn,...)” có 56,7% giáo viên đánh giá ở mức hiệu quả và rất hiệu quả, có 43,3% giáo viên đánh giá bình thường hoặc không hiệu quả. Các mục tiêu “Hình thành ở trẻ những biểu tượng ban đầu về quê hương, đất nước”, “Khơi gợi và nuôi dưỡng tình cảm yêu mến, gắn bó với quê hương, đất nước”, “Giáo dục cho trẻ những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc (đoàn kết, yêu nước, nhân ái...)” có trên 50% giáo viên đánh giá bình thường hoặc không hiệu quả.

Bảng 2. Hiệu quả thực hiện nội dung sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non

Nội dung	Rất hiệu quả	Hiệu quả	Bình thường	Không hiệu quả	Rất không hiệu quả
Giáo dục tên gọi, công cụ, sản phẩm, các hoạt động và ý nghĩa của các nghề phổ biến, nghề truyền thống của địa phương	4 (13,3%)	11 (36,7%)	13 (43,3%)	2 (6,7%)	0
Giáo dục đặc điểm nổi bật của một số di tích, danh lam, thắng cảnh, ngày lễ hội, sự kiện văn hóa của quê hương, đất nước	6 (20%)	13 (43,3%)	11 (36,7%)	0	0

Nội dung	Rất hiệu quả	Hiệu quả	Bình thường	Không hiệu quả	Rất không hiệu quả
Giáo dục trẻ quan tâm đến di tích lịch sử, cảnh đẹp, lễ hội của quê hương, đất nước	6 (20%)	11 (36,7%)	13 (43,3%)	0	0

Hiệu quả thực hiện các nội dung giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi thông qua sử dụng TPTSDG ở các trường mầm non chủ yếu ở mức hiệu quả và bình thường.

Nội dung “Giáo dục tên gọi, công cụ, sản phẩm, các hoạt động và ý nghĩa của các nghề phổ biến, nghề truyền thống của địa phương” có tỉ lệ đánh giá bình thường khá cao ở hai trường, tuy nhiên vẫn còn 6.7% GV đánh giá không hiệu quả cho thấy việc giúp trẻ hiểu về tên gọi, công cụ, sản phẩm, các hoạt động và ý nghĩa của các nghề phổ biến, nghề truyền thống của địa phương còn hạn chế. Nội dung “Giáo dục đặc điểm nổi bật của một số di tích, danh lam, thắng cảnh, ngày lễ hội, sự kiện văn hóa của quê hương, đất nước” được GV đánh giá có hiệu quả hơn (80,0%). Nội dung “Giáo dục trẻ quan tâm đến di tích lịch sử, cảnh đẹp, lễ hội của quê hương, đất nước” được đánh giá ở mức “hiệu quả” và “bình thường” (80%), phản ánh việc hình thành tình cảm yêu quê hương cho trẻ đã được chú ý nhưng chưa thực sự đồng đều.

Từ kết quả Bảng 2 ta thấy, GV đã có sự quan tâm tới sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi. Tuy nhiên hiệu quả đạt được vẫn còn hạn chế. Đây là cơ sở thực tiễn để đề xuất biện pháp đổi mới nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non xã Vô Tranh - nơi phần lớn trẻ em là trẻ dân tộc thiểu số.

Bảng 3. Hiệu quả các phương pháp sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non

Nội dung	Rất hiệu quả	Hiệu quả	Bình thường	Không hiệu quả	Rất không hiệu quả
Phương pháp đọc, kể diễn cảm tác phẩm tự sự dân gian	4 (13,3%)	11 (36,7%)	14 (46,7%)	1 (3,3%)	0
Phương pháp trực quan minh họa	5 (16,7%)	11 (36,7%)	12 (40%)	2 (6,7%)	0
Phương pháp giảng giải, đàm thoại	7 (23,3%)	15 (50%)	8 (26,7%)	0	0
Tập cho trẻ đóng vai theo cốt truyện	2 (6,7%)	9 (30%)	11 (36,7%)	8 (26,7%)	0
Phương pháp đóng vai, diễn kịch theo tác phẩm	4 (13,3%)	9 (30%)	12 (40%)	5 (16,7%)	0
Phương pháp trò chơi hóa nội dung truyện	4 (13,3%)	12 (40%)	11 (36,7%)	3 (10%)	0

Bảng 3 cho thấy, phương pháp giảng giải, đàm thoại được đánh giá có hiệu quả cao hơn so với các phương pháp khác. Phương pháp đọc, kể diễn cảm và trực quan minh họa cũng được GV đánh giá mang lại hiệu quả tương đối tốt trong việc giúp trẻ hiểu nội dung tác phẩm và hình thành tình yêu quê hương, đất nước. Ngược lại, các phương pháp đóng vai theo cốt truyện; đóng vai, diễn kịch theo tác phẩm và phương pháp trò chơi hóa nội dung truyện được đánh giá chủ yếu ở mức bình thường, một số ít GV cho rằng không hiệu quả hoặc rất không hiệu quả (tỉ lệ từ 3.3% đến 26,7%). Thông qua trung cầu ý kiến, GV cho biết do trẻ còn nhút nhát, thiếu tự tin, GV cũng chưa khai thác hết lợi thế của các đồ

dùng trực quan để tạo cơ hội cho trẻ được tương tác, chưa tạo nhiều cơ hội cho trẻ được diễn đạt, được kể diễn cảm các TPTSDG.

Bảng 4. Hiệu quả thực hiện các hình thức sử dụng tác phẩm tự sự dân gian trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non

Nội dung	Rất hiệu quả	Hiệu quả	Bình thường	Không hiệu quả	Rất không hiệu quả
Hình thức tổ chức hoạt động theo lớp	5 (16,7%)	15 (50%)	10 (33,3%)	0	0
Hình thức tổ chức hoạt động theo nhóm	4 (13,3%)	12 (40%)	13 (43,3%)	1 (3,3%)	0
Hình thức tổ chức hoạt động theo cá nhân	4 (13,3%)	10 (33,3%)	13 (43,3%)	2 (6,7%)	0
Hình thức tổ chức hoạt động kết hợp với phương tiện công nghệ (CNTT)	2 (6,7%)	9 (30%)	14 (46,7%)	5 (16,7%)	0

Bảng 4 cho thấy, các hình thức tổ chức hoạt động sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở hai trường mầm non chủ yếu ở mức hiệu quả và bình thường. Trong đó, hình thức tổ chức hoạt động theo lớp có tỉ lệ hiệu quả cao nhất trong các hình thức, cho thấy đây là cách tổ chức dễ triển khai. Hình thức tổ chức hoạt động theo nhóm và cá nhân được đánh giá hiệu quả (53,3% và 46,6%). Tuy nhiên hình thức kết hợp với phương tiện công nghệ có mức bình thường và không hiệu quả rất cao (46,7% và 16,7%), chứng tỏ việc ứng dụng công nghệ trong tổ chức hoạt động giáo dục vẫn còn hạn chế cần được cải thiện.

Bảng 5. Yếu tố ảnh hưởng tới kết quả sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non

Yếu tố ảnh hưởng	Rất ảnh hưởng	Ảnh hưởng	Bình thường	Không ảnh hưởng	Rất không ảnh hưởng
Hiểu biết của giáo viên về tác phẩm tự sự dân gian	7 (23,3%)	18 (60%)	5 (16,7%)	0	0
Giáo viên nắm vững mục tiêu, nội dung, phương pháp giáo dục mầm non	5 (16,7%)	20 (66,7%)	5 (16,7%)	0	0
Kỹ năng đọc kể diễn cảm của giáo viên	4 (13,3%)	15 (50%)	10 (33,3%)	1 (3,3%)	0
Khả năng đặt câu hỏi gợi mở của giáo viên	5 (16,7%)	12 (40%)	13 (43,3%)	0	0
Kỹ năng tổ chức hoạt động của giáo viên	5 (16,7%)	13 (43,3%)	9 (30%)	3 (10%)	0
Sự phát triển ngôn ngữ của trẻ	3 (10%)	13 (43,3%)	12 (40%)	2 (6,7%)	0
Sự phát triển nhận thức của trẻ	4 (13,3%)	14 (46,7%)	12 (40%)	0	0

Yếu tố ảnh hưởng	Rất ảnh hưởng	Ảnh hưởng	Bình thường	Không ảnh hưởng	Rất không ảnh hưởng
Môi trường vật chất được bố trí khoa học, có góc thư viện hoặc góc kể chuyện riêng biệt, tạo điều kiện thuận lợi cho trẻ tiếp cận với tác phẩm văn học dân gian	3 (10%)	11 (36,7%)	12 (40%)	3 (10%)	1 (3,3%)
Môi trường tâm lí có giáo viên tạo sự gắn kết, động viên trẻ chủ động khám phá tác phẩm	3 (10%)	11 (36,7%)	13 (43,3%)	3 (10%)	0
Thói quen kể chuyện, đọc sách trong gia đình	5 (16,7%)	12 (40%)	12 (40%)	1 (3,3%)	0
Mức độ giao tiếp trong gia đình	4 (13,3%)	12 (40%)	12 (40%)	2 (6,7%)	0
Quan điểm giáo dục của cha mẹ	4 (13,3%)	12 (40%)	12 (40%)	2 (6,7%)	0
Điều kiện kinh tế của gia đình	5 (16,7%)	14 (46,7%)	9 (30%)	2 (6,7%)	0
Môi trường văn hoá gia đình	5 (16,7%)	14 (46,7%)	9 (30%)	2 (6,7%)	0
Sự quan tâm, động viên của cha mẹ/người chăm sóc trẻ	5 (16,7%)	14 (46,7%)	10 (33,3%)	1 (3,3%)	0

Theo Bảng 5, có thể thấy các yếu tố thuộc về giáo viên có ảnh hưởng rõ rệt. Trong đó, “hiểu biết của giáo viên về TPTSDG” và việc “nắm vững mục tiêu, nội dung, phương pháp giáo dục” đều được đánh giá ở mức ảnh hưởng cao (trên 50% ở cả hai trường). Đặc biệt, các kỹ năng sư phạm như khả năng đặt câu hỏi gợi mở, kỹ năng tổ chức hoạt động có tỉ lệ ảnh hưởng cao, cho thấy đây là yếu tố quyết định hiệu quả khai thác TPTSDG trong giáo dục trẻ.

Bên cạnh đó, các yếu tố thuộc về đặc điểm phát triển của trẻ như ngôn ngữ và nhận thức cũng có tác động đáng kể, với tỉ lệ ảnh hưởng và bình thường chiếm ưu thế. Điều này phản ánh khả năng tiếp nhận của trẻ là điều kiện ảnh hưởng đến hiệu quả giáo dục.

Về môi trường giáo dục, các yếu tố như cơ sở vật chất, việc bố trí không gian hoạt động, xây dựng góc văn học, môi trường tâm lí tích cực đều có mức độ ảnh hưởng tương đối cao. Tuy nhiên, tỉ lệ rất ảnh hưởng chưa thật sự nổi trội.

Ngoài ra, các yếu tố từ phía gia đình như thói quen kể chuyện, đọc sách tại gia đình, mức độ giao tiếp giữa cha mẹ và trẻ, điều kiện kinh tế, môi trường văn hóa gia đình cho thấy vai trò phối hợp giữa gia đình và nhà trường là điều rất cần thiết.

Kết quả khảo sát cho thấy hiệu quả sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi phụ thuộc vào sự tác động tổng hợp của nhiều yếu tố. Trong đó, yếu tố giáo viên giữ vai trò quyết định, yếu tố môi trường và gia đình đóng vai trò hỗ trợ. Điều này yêu cầu cần có sự phối hợp đồng bộ giữa các lực lượng giáo dục nhằm nâng cao chất lượng trong thực tiễn.

Ngoài ra, kết quả trưng cầu ý kiến cho thấy: GV còn gặp khó khăn trong việc tìm kiếm nguồn tài liệu TPTSDG phù hợp với độ tuổi; chưa có quy trình tổ chức hoạt động một cách khoa học, phù hợp; GV cũng

gặp khó khăn trong việc tổ chức hoạt động ngày lễ, hội để giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ; gặp khó khăn trong việc tìm kiếm nguồn tư liệu số phù hợp bối cảnh văn hoá địa phương và đặc điểm nhận thức của trẻ mầm non. Do đó, trẻ chưa có nhiều cơ hội hiểu biết về các anh hùng dân tộc, phong tục tập quán, lễ hội truyền thống hay nét đẹp văn hóa Việt Nam nói chung và của địa phương nói riêng. Thực trạng này là cơ sở để đề xuất các biện pháp nhằm sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non.

2.3. Biện pháp sử dụng tác phẩm tự sự dân gian trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non

2.3.1. *Sưu tầm, xây dựng kho truyện dân gian phù hợp với trẻ và điều kiện địa phương và sự phát triển của trẻ em*

* Mục đích: Xây dựng một hệ thống kho TPTSDG đảm bảo tính sư phạm, phù hợp và giàu tính giáo dục; phù hợp với mục tiêu giáo dục lòng yêu nước cho trẻ 5-6 tuổi; phù hợp bối cảnh văn hoá địa phương và sự phát triển của trẻ em.

* Nội dung: Lựa chọn các TPTSDG phù hợp với trẻ 5-6 tuổi, ưu tiên các tác phẩm chứa đựng các giá trị về lòng tự hào dân tộc, ca ngợi cảnh đẹp quê hương, các anh hùng lịch sử, các phong tục tập quán, truyền thống tốt đẹp. Phân loại các truyện thành các nhóm chủ đề thiết thực, ý nghĩa và số hoá để sử dụng lâu dài.

* Cách thực hiện:

Bước 1: Khảo sát nhu cầu, khả năng nhận thức và hứng thú của trẻ, xác định mục tiêu

Bước 2: Rà soát và sưu tầm nguồn tư liệu từ sách, thư viện, kho dữ liệu số

Bước 3: Lựa chọn tác phẩm theo tiêu chí, phân loại các tác phẩm theo nội dung/ thể loại

Bước 4: Hệ thống hoá và số hoá hệ thống tác phẩm

Bước 5: Trưng cầu ý kiến chuyên gia và phụ huynh để hoàn thiện danh mục

* Điều kiện thực hiện: Nhà trường tạo điều kiện để GV tiếp cận tài liệu; GV có kiến thức vững vàng về VHDG và có vốn hiểu biết nhất định về lịch sử, văn hóa; phụ huynh tham gia vào quá trình lựa chọn tác phẩm cho trẻ, tạo cơ hội cho trẻ được tìm hiểu về truyền thống văn hóa dân tộc, địa phương, các TPTSDG địa phương.

2.3.2. *Xây dựng quy trình sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non*

* Mục tiêu: Giúp GV thực hiện hoạt động theo quy trình khoa học, logic và phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý của trẻ; giúp GV chuyển tải các giá trị nhân văn, tinh thần dân tộc từ các TPTSDG vào tâm hồn trẻ một cách tự nhiên, hiệu quả nhất.

* Nội dung: Tập trung vào việc thiết kế một quy trình tổ chức hoạt động theo từng giai đoạn cụ thể, từ việc lựa chọn TPTSDG phù hợp với lứa tuổi, đến việc tổ chức hoạt động khai thác nội dung giáo dục tình yêu quê hương, đất nước.

* Cách thực hiện:

Bước 1: Xác định mục tiêu giáo dục

Bước 2: Lựa chọn TPTSDG phù hợp với mục tiêu

Bước 2: Xác định nội dung, cách thức sử dụng, điều kiện sử dụng

Bước 3: Xây dựng kế hoạch tổ chức hoạt động và chuẩn bị các điều kiện thực hiện

Bước 4: Tổ chức hoạt động giáo dục sử dụng TPTSDG

Bước 5: Đánh giá, nhận xét mức độ tham gia và biểu hiện tình cảm của trẻ và cải tiến

* Điều kiện thực hiện: Nhà trường tạo điều kiện về cơ sở vật chất và môi trường giáo dục phù hợp; có kế hoạch triển khai lồng ghép nội dung giáo dục tình yêu quê hương, đất nước vào chương trình; GV có kỹ năng thực hiện và cải tiến quy trình sử dụng TPTSDG nhằm giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ; phụ huynh phối hợp với GV trong việc thực hiện quy trình sử dụng TPTSDG.

2.3.3. *Lồng ghép TPTSDG vào hoạt động lễ hội để giáo dục tình yêu quê hương, đất nước*

* Mục tiêu: Tận dụng không gian văn hóa giàu cảm xúc của các ngày lễ, hội để đưa trẻ tiếp cận các giá trị truyền thống dân gian một cách tự nhiên, sinh động và giàu tính trải nghiệm; gìn giữ bản sắc văn hóa dân tộc; nuôi dưỡng tâm hồn và cảm xúc thẩm mỹ cho trẻ.

* Nội dung: Tích hợp các TPTSDG vào các hoạt động lễ hội ở trường như: Tết Trung thu, Tết Nguyên đán, ngày hội đến trường,... Qua đó giúp trẻ hiểu được ý nghĩa của lễ hội gắn với lịch sử, văn hóa dân tộc và hình thành tình yêu quê hương, đất nước một cách tự nhiên.

* Cách thực hiện:

Bước 1: Xác định mục tiêu giáo dục cần đạt thông qua hoạt động lễ hội

Bước 2: Lựa chọn chủ đề lễ hội phù hợp

Bước 3: Lựa chọn TPTSDG phù hợp

Bước 4: Xây dựng kế hoạch tổ chức lễ hội và chuẩn bị các điều kiện tổ chức hoạt động

Bước 5: Tổ chức cho trẻ tham gia trải nghiệm hoạt động lễ hội

Bước 6: Đánh giá, củng cố và cải tiến sau hoạt động

* Điều kiện thực hiện: Nhà trường xây dựng kế hoạch tổ chức các hoạt động lễ hội trong năm học có định hướng lồng ghép nội dung giáo dục tình yêu quê hương đất nước; đảm bảo cơ sở vật chất; GV hiểu rõ ý nghĩa của các ngày lễ hội, có kiến thức về TPTSDG, biết cách lựa chọn, lồng ghép phù hợp với chủ đề; khuyến khích trẻ tham gia tích cực, chủ động; phối hợp với phụ huynh trong quá trình tổ chức; phụ huynh tích cực phối hợp với nhà trường, GV trong việc chuẩn bị trang phục, đạo cụ và hỗ trợ trẻ luyện tập, tham gia hoạt động.

2.3.4. Ứng dụng công nghệ thông tin trong việc sử dụng tác phẩm tự sự dân gian nhằm giáo dục tình yêu quê hương, đất nước

* Mục tiêu: Giúp trẻ hào hứng trong lớp học, hỗ trợ GV đổi mới phương pháp giảng dạy, nâng cao chất lượng giáo dục; tạo điều kiện cho trẻ được trải nghiệm đa giác quan (nghe – nhìn – tương tác) góp phần phát triển ngôn ngữ, tư duy và cảm xúc thẩm mỹ.

* Nội dung: GV ứng dụng CNTT như google drive để xây dựng thư viện điện tử kho ngữ liệu TPTSDG có nội dung giáo dục tình yêu quê hương đất nước; sử dụng Heyzine để làm sách lật; sử dụng Chat GPT/ Gemini để tạo ảnh/sơ đồ tư duy; sử dụng các phần mềm chuyển kí tự thành giọng nói để ghi âm giọng đọc/ kể các câu chuyện dân gian; sử dụng Wordwall để tạo trò chơi tương tác; dùng Canva để tạo video kể chuyện, phim hoạt hình, hình ảnh minh họa, slide trình chiếu, âm thanh (nhạc nền, giọng kể,...) để làm phong phú hình thức truyền tải nội dung TPTSDG.

* Cách thực hiện:

Bước 1: Xác định mục tiêu giáo dục

Bước 2: Lựa chọn TPTSDG phù hợp

Bước 3: Thiết kế kế hoạch tổ chức hoạt động

Bước 4: Thiết kế các học liệu số, phương tiện công nghệ

Bước 5: Tổ chức hoạt động cho trẻ trải nghiệm với ứng dụng CNTT

Bước 6: Đánh giá hiệu quả hoạt động và cải tiến

* Điều kiện thực hiện: Nhà trường trang bị cơ sở vật chất, thiết bị ứng dụng CNTT; xây dựng môi trường giáo dục thân thiện, khuyến khích GV đổi mới phương pháp dạy học; GV có kiến thức cơ bản về CNTT; có kỹ năng tổ chức hoạt động linh hoạt, biết kết hợp giữa công nghệ và phương pháp giáo dục truyền thống; phụ huynh có nhận thức đúng về vai trò của ứng dụng CNTT trong giáo dục trẻ, đặc biệt là giúp trẻ tiếp cận TPTSDG tại nhà.

3. KẾT LUẬN

Nghiên cứu cho thấy việc sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước cho trẻ 5-6 tuổi ở trường mầm non có nhiều tiềm năng và ý nghĩa giáo dục sâu sắc. GV đã nhận thức được vai trò của TPTSDG trong bồi dưỡng cho trẻ tình yêu quê hương, đất nước. Tuy nhiên, quá trình tổ chức

hoạt động còn gặp khó khăn do thiếu học liệu phù hợp, hình thức tổ chức còn chưa phong phú, quy trình chưa tối ưu, trẻ còn thiếu tự tin, chưa hứng thú. Từ thực trạng đó, bài viết đề xuất bốn biện pháp: sưu tầm, xây dựng kho TPTSDG phù hợp với trẻ và điều kiện địa phương và sự phát triển của trẻ; xây dựng quy trình sử dụng TPTSDG trong giáo dục tình yêu quê hương, đất nước; lồng ghép TPTSDG vào hoạt động lễ hội để giáo dục tình yêu quê hương, đất nước; ứng dụng công nghệ thông tin trong việc sử dụng TPTSDG nhằm giáo dục tình yêu quê hương, đất nước. Những biện pháp góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục, phát triển nhận thức, ngôn ngữ, tình cảm - kỹ năng xã hội cho trẻ, đồng thời bồi đắp tình yêu quê hương, đất nước và gìn giữ giá trị văn hóa dân tộc.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Trần Thị Nhung, Nguyễn Thị Minh Thu (2023), *Sử dụng tác phẩm văn học dân gian trong giáo dục năng lực cảm xúc-xã hội cho trẻ mầm non*, Tạp chí Giáo dục, 23 (24), tr.1-6.
2. Nguyễn Thị Mai Hương, Mai Thị Xuân (2023), *Biện pháp đàm thoại trong phát triển ngôn ngữ đối thoại cho trẻ 5-6 tuổi qua hoạt động làm quen với truyện dân gian*, Tạp chí Khoa học Trường Đại học Hồng Đức, 63, tr.71-79.
3. Hoàng Thị Tú, Dương Thị Thuý Vinh (2024), *Phát triển tư duy phân biệt cho trẻ 5-6 tuổi thông qua hoạt động làm quen với tác phẩm văn học ở trường mầm non*, Tạp chí Thiết bị Giáo dục, 2 (313), tr.250-252.
4. Trần Văn Giàu (1993), *Giá trị tinh thần truyền thống của dân tộc Việt Nam*, NXB TP. Hồ Chí Minh.
5. Bộ Giáo dục & Đào tạo (2021), *Văn bản hợp nhất số 01/VBHN-BGDĐT ban hành Chương trình Giáo dục mầm non*, Truy cập tại: <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Giao-duc/Van-ban-hop-nhat-01-VBHN-BGDĐT-2021-Thong-tu-Chuong-trinh-Giao-duc-mam-non-472930.aspx>, Ngày truy cập: 26/12/2025.

MEASURES FOR USING FOLK NARRATIVES IN EDUCATING 5-6 YEAR OLD CHILDREN AGED 5-6 IN PRESCHOOL ABOUT LOVE FOR THEIR HOMELAND AND COUNTRY

Tran Thi Nhung, Nguyen Hoang Yen

Abstract: *This study aims to assess the current situation and propose measures for using folk narrative works in educating 5-6 year old children in preschool about love for their homeland and country. The methods used include: questionnaire surveys; observation; and opinion polls. The results show that teachers have a positive understanding of the role of folk narrative works in educating children about love for their homeland and country; however, their practical application is limited: the works are not closely linked to the local cultural characteristics, there is no clear process, and the methods and forms of organization are not diverse. Based on this, the study proposes four measures to educate 5-6 year old children in preschool about love for their homeland and country. These measures contribute to improving the quality of education, promoting the value of traditional national culture, and meeting the requirements of preschool education curriculum reform.*

Keywords: *Folk narrative; love for homeland and country; early childhood education; 5-6 year old children; preschool*

(Ngày Tòa soạn nhận được bài: 10-3-2026; ngày phản biện đánh giá: 23-3-2026; ngày chấp nhận đăng: 13-4-2026)